

# DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54  
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrletno Din 6.—, polletno Din 12.—,  
celoletno Din 24.—.

## Kulukovci v zagati

Po volitvah dne 18. marca so v vseh farovžih zapeli «hozana». Avtonomija da je sigurna in vse bo drugače.

Ko smo naprednjaki hudomušno dvomili, češ, da ne bo nič iz tega, so se začeli braniti, da v enem dnevu ne morejo opraviti vsega, da pa bo v par mesecih že vse urejeno. Predvsem, da je treba, da se imenuje *nova vlada*. In res, začetkom maja je bila imenovana nova vlada g. Pašića. Kralj bi bil rad imel drugačno vlado, tako namreč, da bi v njej sodelovali tudi demokrati. A takrat je SLS sporočila kralju, da bi v tem slučaju moglo priti do revolucije. G. Korošec se je peljal v Zagreb in sta skupaj z g. Radićem *sklenila radikalno vlado*.

Tako smo dobili vlado po milosti SLS. In zdaj je bil čas, da bi se začeli nebeški dnevi. Predvsem so klerikalci zakopali avtonomijo za plot in rekli, da bodo samo na to delali, da se kmetu življenje olajša.

Uspehi SLS so že tu. Imamo zakon o kuluku, to je o stari tlaki, ki se nanovo uvaja. SLS je pri tem računala, da duhovniki ne pojdejo na kuluk, pač pa da bodo sami na vladi, kuluk pa bodo pod njihovim bičem opravljali kmetje. Nova postava o kuluku je bila sklenjena že maja meseca. SLS ni ugovarjala do katoliškega shoda, pač pa se je pripravljala, da vstopi sama v vlado in da bo potem izvajala kuluk. Izvesti ga je hotela tako, kakor je izvajala ista SLS rekvizicije med vojno. Kdor je farovžu mil, ta bi ne delal, kdor pa je osvražen, ta pa bi vozil in garal.

Ko pa se je po katoliškem shodu izkazalo, da je g. Pašić klerikalce nabrisal in da jih zaenkrat ne mara v vlado, tedaj so zakričali. In isti, ki so prej vse hvalili, kar so prinesli radikali, so zdaj začeli vpiti, da so tudi oni proti kuluku. Zakaj mu niso nasprotovali maja 1923., ko so postavili vlado, ko so narekovali pogoje za Pašićevo novo vlado!

SLS je prinesla kuluk in jo danes kmetje upravičeno nazivajo *stranko farovškega kuluka*. «Domoljub» zdaj piše proti kuluku, ki so ga njegovi krušni očetje prinesli sami.

Namesto avtonomije — kuluk! Namesto pocenitve življenja so nam klerikalci posredno povzročili strašansko draginjo na železnici. S 15. septembrom 1923. sta vozina za III. razred in tovornina tako zvišani, da je groza. Seveda duhovniki se vozijo v II. razredu, klerikalni poslanci pa v I. razredu zastoj, kmet se vozi v III. raz-

redu in ravno III. razred so podražili za 100 odstotkov, dočim je II. razred mnogo manj podražen. Prevoz poljskih pridelkov stane ogromno in zato so živila v mestih poskočila, a meščani se hudejejo na kmeta, ki je pri tem nedolžen. SLS ima interes, da se hujska kmet proti meščanu in obratno. Draginja na železnicah in radi tega splošno večja draginja je uspeh SLS.

Ljudstvo je prevarano. SLS je postopala, kakor postopajo žepni tatovi. Na dogovorjeno znamenje obrnejo pozornost ljudi, katere hočejo okraati, na drug predmet, tačas pa jim prerežejo žepe in jih izprazni. Tako je postopala SLS. Kričala je na Srbe in državo ter slikala ljudem na steno krasoto in čar avtonomije. Ljudstvo je z odprtimi ustmi gledalo v to zaželjeno deželo, kjer ni ne davkov ne vojakov, pri tem pa so mu odprli žepe. Duhovščina je lahko zadovoljna. Zdaj, ko je kmeta in obrtnika oskubila, pa še kriči: «Tat, tat, držite ga!» In tako tat spet obrača pozornost od sebe.

Ali bo ljudstvo spet tako neumno, da tatu ne zgrabi za vrat. *SLS je okradla slovensko ljudstvo njegove svobode s ponovno uvedbo kuluka*, ki se je odpravil l. 1848., in njegovih prihrankov s povečanjem davkov in železniških tarif.

## Hranilnice na deželi (Z dežele)

Marsikdo se spominja, s kakšnimi obljubami so se ustanovljale pred tridesetimi leti in pozneje hranilnice po deželi. Skoro vsaka občina in celo večja vas je imela svojo hranilnico, če ne še po več, namreč klerikalno in napredno. Stednje so bile bolj redke in so bile ustanovljene večinoma radi klerikalne zagrizenosti. Klerikalec pozna povsod le strankarstvo. Naprednjak, če je rabil denarne pomoči in se je v kraju s klerikalno hranilnico zatekel k tej, mu je bil stavljen očitel ali prikrit pogoj: z nami moraš!

To je bilo torej največ vzrok, da so se tu in tam poleg klerikalnih hranilnic snovale tudi napredne. S tem so se obvarovali napredni somišljeniki pred klerikalnimi kremplji. Predobro je še znano, vsaj starejšim ljudem, s kako ošabnostjo so se bahali klerikalci s svojimi hranilnicami: Vse bo zdaj naše, vse bomo rešili pred liberalnimi oderuhi; pri nas bo lahko dobil vsakdo denar za nizke obresti; dobiček bo prišel vsem v korist; z njim se bodo plačevali davki, napravljalo v občini to in ono, ta hiša za to in to uporabo, uboge, nabavljali se bodo skupni poljedelski stroji, nakupovala plemenska živina.

Tako so vpili klerikalci vsevprek in obetali ljudem zlate gradove. Življenje in praksa je kmalu pokazala nasprotno. Kmalu se je videlo, da so tudi ti denarni zavodi pod klerikalnim vodstvom le navadna denarna trgovska pod-

jetja. Kaj kmet in njegove potrebščine, nesreča, sila in drugo! Dobiček, kjer se več zasluži, pridobi in prispekulira, to je glavno in prvo. In res so se začele raznovrstne barantije potom Zadrugne zveze. To je pričevalo že pred vojno za življenja pokojnega dr. Kreka, lahko rečemo, očeta klerikalnih zadrug in hranilnic. Ne dvomimo najmanj, da bi pokojni dr. Krek ne bil imel najboljših in res blagih namenov. Njegovi učenci so jo krenili na druga, predvsem sebična pota velikega dobička.

Znano je dobro, da jih je radi tega zabredlo mnogo v težak položaj, v več krajih celo v propast. Tega bi ne bilo, da so se res držali pravih bratoljubnih načel: kmetu in obrtniku v sili in potrebi pomagati iz stiske. Drugič, seveda, bi moralo pri taki ustanovi biti izključeno vsako strankarstvo.

Torej že pred vojno se je to godilo. Danes pa so klerikalne hranilnice navadne zbiralnice denarja za klerikalno Zvezo in po njej za bančne velike barantije. Kaj kmet, kaj obrtnik! Denar se pač v Ljubljani veliko bolje obrestuje. Tako navodila in ukaze imajo iz Ljubljane.

Kmet pride dostikrat v nemale zadrege in stiske, zateče se v domačo hranilnico in potrka za pomoč. Nimamo denarja, je odgovor, ali pa, počakaj nekaj tednov ali celo mesecev! Seveda je to le nekaj lepši izgovor, da ga odpravijo. Tako so gospodje klerikalni vodje popolnoma pozabili na nekdanje obljube glede kmetijske pomoči v sili in potrebi.

Sedaj lahko vidiš, v katere namene so se osnovala vse te klerikalne naprave. V nič drugega, kakor da gotovi ljudje na račun tvoje nevednosti dobro žive, se rede in se vozijo v lepih avtomobilih. Mar so tem tvoje težave, skrbi in križi. Klerikalne hranilnice po deželi, žal, večinoma pod vodstvom duhovnih gospodov, so popolnoma zgrešile svoj namen in cilj.

## Politični pregled

Narodna skupščina životari dalje, a naprej se ne pride. Radikalni vladi se je posrečilo zopet skrpati večino

s pomočjo Turkov in Nemcev,

katerim bodo morali dati za njihovo podporo marsikake pravice, ki jih Turki in Nemci v naši državi nikdar ne bi smeli dobiti. Potoki krvi so pretekli leta 1912., ko so Srbi osvojbojevali Macedonijo od turških trinogov, danes pa radikali dovoljujejo Turkom v Macedoniji ogromne pravice. Zato se med srbskim ljudstvom, posebno v Macedoniji, krha dosedanje slepo zaupanje v radikale. Tudi Nemci, ki ne živijo nikjer v naši državi v večjem številu skupaj na enem ozemlju, ne bi smeli dobivati nobenih ugodnosti, posebno, dokler se koroškim Slovencem pod avstrijsko vlado tako slabo godi. Radikalci se pač za vse malo brigajo, njim je samo do tega, da so na vladi in da ta položaj izkoriščajo v osebno korist. Radikalni kmetijski poslanci začenjajo

to že uvidevati sami. In ker je v državi vse, kar pošteno misli, proti radikalski politiki, je gotovo, da

### sedanja vlada ne bo dolgega obstanka;

ugonobila se bo sama s svojo protinarodno in protiljudsko politiko. Protinarodna je ta politika zato, ker se podpirajo tuji narodi, naši nekdanji in sedanjí največji sovražniki Turki in Nemci. Protiljudska je ta politika radi tega, ker nalaga ljudstvu ogromna bremena ne glede na to, da ljudstvo ta težka bremena z največjim naporom prenaša. Vladina politika pa je tudi državi sami škodljiva, ker radi nesposobnih ministrov in poslanikov pri tujih državah doživljamo neuspeh za neuspehom v zunanji politiki, kar vidimo posebno v reškem vprašanju,

ki ga Italija rešuje po svoje, ker dobro vé, da naša vlada ne zna braniti naših pravic. Italija je popolnoma neopravičeno zasedla Reko s svojimi vojaki, naša vlada pa pravi, da se bo dalje pogajala z Italijo radi rešitve reškega vprašanja, namesto da bi protestirala proti zasedbi tuje države, ker je Reka samostojna država.

V naši vzhodni sosesčini

### na Bolgarskem razsaja revolucija.

Na krmilu so ljudje, ki zatirajo ubogo ljudstvo tako, da je moralo prijeti za orožje in se upreti neznosni vladi. Dolgo so trajali luti boji in še trajajo, ali podoba je, da bo vlada vstajo zatrla, ker je ljudstvo neorganizirano in ne dovolj preskrbljeno z orožjem. Vlada se nad upornim ljudstvom strašno znaša in ubija ljudi na stotine in na tisoče. Mnogi so pribežali k nam čez mejo. Ako bi ostali doma, bi bili gotovo ubiti! Taka vlada se ne bo mogla dolgo držati, ker je bolgarsko ljudstvo vztrajno in si bo že prej ali slej izbojevalo svoje pravice.

V nekdanj močni državi, ki je strahovala skoro ves svet, to je

### v Nemčiji, je vse narobe.

in revolucija grozi uničiti to nekdanj mogočno državo. Danes je en naš dinar vreden milijon

nemških mark. Iz tega se lahko vidi, kam je zašla Nemčija. Niti za državno celoto nimajo Nemci več zmisla, temveč se hočejo posamezni deli izločiti iz celote in ustvariti lastne majhne države. Posebno na Bavarskem so zavladali nekdanji pristaši kraljev in cesarjev, ki so Nemčijo upropastili, in ti pristaši hočejo obnoviti stare razmere, odpraviti hočejo ljudske svoboščine in izročiti vso oblast zopet nekdanjim kraljem, knezom, velikim vojvodom. Nemčija ne bo menda nikdar več, kar je bila pred vojno. Tudi pri nas ni dobro, ali z Nemčijo se niti od daleč ne moremo primerjati. Mi smo visoko nad njo in to je tudi tolažba v teh slabih časih.

## Dopisi

KRANJ. V nedeljo se je vršila na lesnih skladiščih župna vaja vseh v kranjski gasilski župi včlanjenih društev. Vaje se je udeležilo nad 300 gasilcev z osmimi navadnimi in eno tržisko motorno brizgalno. Cevi so bile položene tako praktično, da je bilo omogočeno delovanje s šestnajstimi vodnimi curki. Potek vaje je bil v vsakem oziru dovoljen; opazili smo lepo disciplino in mirno delovanje posameznih društev. Nad vse impozanten je bil pogled na skladišče iz bližnje «Kalvarije». Vaji je prisostvovalo čez 1000 gledalcev, ki so pazno sledili razvoju in delovanju gasilske organizacije; ob zaključku vaje je bila splošna želja, da se zanimiva in pomembna prireditve kmalu ponovi. Pri kranjskem gasilnem društvu smo opazili sicer izborno delovanje, vendar bi nujno svetovali, da si nabavi moderno gasilsko orodje — predvsem pa motorno brizgalno, ki je brez dvoma najpotrebnejši aparat za uspešno gašenje večjega požara. Župni odbor, kateremu načeljuje priznani strokovnjak Janko Sajovic, je svojo nalogo izborno rešil in zasluži v vsakem oziru pohvalo.

ŽUŽEMBERK. (Izjava.) Podpisani izjavljam, da vsi, ki razširjajo vest, da sem pisec dopisa v «Domovini» št. 39, v katerem se kritizira siavnost blagoslovljenja zvonov, podlo obrekujejo in lažejo. — Stanko Plesković, davčni uradnik. (Potrjujemo, da g.

Stanko Plesković ni pisec omenjenega dopisa in da ni niti v zvezi z njim. — Uredništvo «Domovine».)

RAJHENBURG-SENOVO. Odkar se je, kakor v drugih revirjih Trboveljske premogokopne družbe, tudi v tukajšnjem rudniku Reštanju končal štrajk, je med delavstvom opazati precejšnjo pobitost in prikrito jezo na vse voditelje, ki so delavstvo zavedli v tako obupen boj in ga s popolnim neuspehom prikrašali za težke vsote neodsluženih in neizplačanih mezd. Prošlo nedeljo je pri rudniški kantini na Senovem prišlo do žalostnega izbruha delavskega ogorčenja. Zaklan je bil rudniški paznik Labacher. Dobil je v ledja z nožem več smrtonosnih sunkov, katerim je kmalu podlegel. Zločin se je izvršil zvečer v temi. Uvedena je preiskava, ki bo ugotovila krivice. K obžalovanju vrednemu dogodku je svoj delež dal seveda alkohol, ki marsikod ob nedeljah terja svoje žrtve. V splošnem pa je treba reči, da se sedaj po končanem štrajku popiva v znatno manjši meri. — Po vinskih goricah v tukajšnji okolici se obeta letos prav povoljna vinska letina. Grozdje je šele sedaj v pravem zorenju, ko narava naklanja zares lepe solnčne jesenske dni. Zato večina vinogradnikov namerava vsaj še teden dni ali tudi dalje odložiti s trgatvijo, ker upravičeno računajo, da bodo sedanjí lepi dnevi pripomogli k prav dobri vinski kvaliteti, kakršne se še pred kratkim ni bilo nadejati. Glede cen novega mošta seveda zdaj ni nobenega ugibanja, ker vsi vinogradniki čakajo kako, se bo trgategv splošno obnesla. Lanski vinski pridelek se zdaj precej trdno drži, ker posode zaenkrat nič preveč ne primanjkuje in vsak posestnik, ki ima stare zaloge, drži te še v rezervi, računajoč, da cene staremu vinu tudi v slučaju novega dobrega pridelka ne bodo nazadovala. Tudi z ostalo letino so tukajšnji kmetje prav zadovoljni. Sadjja je bilo obilo. Mnogo so ga sprešali, lepe količine pa tudi prodali raznim nakupovalcem (jabolka od 6 do 8 K kilogram). Češpelj je bilo istotako mnogo, a jih kmetje niso spravili v sod toliko kakor običajno, to pa zaradi novih odredb glede proste žganjkuhe; nekaj so jih prodali, toda po znatno nižji ceni kakor v drugih krajih (n. pr. po Ptujskem polju, kjer so jih oddajali po 12 K, tu pa samo po 3-50 K kg). Poljski pridelki so se v splošnem obnesli prav dovoljno. Letošnja jesen se je torej dobro oddolžila pričakovanjem tukajšnjega prebivalstva in ga odškodovala za nekatere slabše letine po prevratu.

GREBENČAN:

## Trinajsti snubec

(Dalje.)

«Da, da, k Mižurki pojdeš, Ančka, po srečo. Izvedeti moraš, če si vredna Nacetovega imena in kakšna bodočnost te čaka v njegovi bližini. Pri nas ni vse v redu, v hiši mora tičati hudobni duh. Že delj časa poka pod streho in praska po steni, včasih zaškriplje ostrešje ter se strese strop. Vse to nam je začarano po hudobnem človeku; pomagati more samo Mižurka, za kar ji poneseš darilo.»

Ančka je poveseila glavo. Verjela je svoji rediteljici kot je verjela župniku v spovednici in to tem bolj, ker je že sama čula ropotanje ponoči ob uri duhov. O, kako rada pojde v Grčó k odurni babi in pojedla bo magari celo svečo, če ji poreče, da bo pomagalo. Že si je v mislih izbirala darila, ki jih ponese Mižurki jutri, preden pride Nace z Grebena.

Loparka je zadremala pri gorki peči in Ančka se je podala na delo. Dirjala je po hiši in zunaj hiše, pospravljala je, pometala in pomivala. Marsikaj je bilo treba prestaviti, poravnati ter znositi drugam. Grablje

so ji odskakovale kot živo orodje in pod motiko so se utrinjale iskre, ko je zadelala ob kamenje. Stezo do studenca je posula s peskom in pepelom; prah, ki se je dvigal in padal, se je prijemal njenih zapljenih lic.

Nato se je umila in počesala, oblekla je boljše obleko ter opasala nov predpasnik, nakar je šla počivat, da bo zjutraj lažje bolj rano odrinila z doma. Tudi darila za Mižurko je pripravila: nekaj masla, orehov, ter od vsake kure po eno jajce.

V nemirnih sanjah ji je potekala tista noč. Neznansko se je potila — ležala je na peči oblečena — in ko se je zjutraj prebudila, je bila utrujena kot še nikoli poprej. Tudi to je vraževerna Loparka pripisovala oblasti zlobnega duha in venomer je naročevala, kaj naj pove Mižurki in po čem naj jo vpraša, da ne bo hodila zastonj.

Ančka se je poslovila, vzela culico z darili ter se podala na pot. Zavila je po bližnji v dolino in od tam po bregu mimo Gričarja v zarastel gozd. Plaho je stopila v globoko gozdno ulico, izorano po nalivih in kot nalašč se ji je na Gričarjevi lipi oglasil klopotec med neubranim zvonjenjem izpod kozolca — Gričarjev fantek je tolkel na staro žago, zvonil je dan.

Pesem klopotca in žage Ančki ni še nikoli posebno ugajala, danes pa ji je skrajšala gozdno samoto. Naenkrat se je odprl gozd, zagledala je znano vas z lesenimi in zidanimi hišami; gozdna senca se ji je umikala z isto hitrostjo kot se ji je bližala prva hiša, iz katere je prihajal prijeten duh po zabeli, vabeči na žgance. Oh, in Ančka še ni danes ničesar jedla, — tešča mora priti v Grčó, tako je hotela Loparka, da bo vsprejemljivejša za Mižurkin blagoslov.

Skrbno je potegnila ruto na občutljivi nos, da ga skrije pred dišečo izkušnjo. Naredila se je gluha in slepa in le, kadar je čula korake za sabo, se je ustavila, kajti nikomur ni pustila, da bi gledal njeno hojo.

Oddahnila se je šele na planoti za vasjo. Tukaj je ni nihče gledal, zato se je razgibala po svoji volji. Popravila si je ruto, ki ji je pokrila že domala ves obraz ter je pogledala nazaj. Tam zadaj za gozdom je sameval griček, ki mu pravijo Greben; na njegovem vrhu pa se je v žarkih vzhajajočega solnca belila hišica — Nacetov dom. Zopet si je skoraj zakrila lice ob misli, da jo opazuje Nace, njen bodoči ženin. Morda je tudi on ponoči sanjal o njej, ki jo je zasnužil z dopisnico, katero nosi ona stlačeno na prsih. Kaj, če jo tudi on primaha v do-

Pri nas je navada, da turšico proti jeseni skrajšujemo, da nam hitreje zori. To porezovanje njenega vršičevja ima to dobro, da prisilimo turšico k bolj naglemu zorenju. Ima pa tudi svojo slabo stran, če imamo pred očmi samo rastlino kot tako, kajti s tem, da ji odvezamo velik del listja in ves vrh, ji odvzamemo tudi veliko tistih snovi, ki so ji potrebne za napravo sadu in zrnja. Kadar rastlina zori, se izpraznejo vsi njeni zeleni deli in vse snovi potujejo v sad in seme. Z obsekavanjem pa oropamo turšico vseh teh snovi, ki bi lahko dajala bolj polno in bolj težko zrnje.

Seveda je po drugi strani resnica, da nam porezovanje vršičevja tudi veliko zaleže, če ga porabimo za krmo. Zaradi tega ni presojati skrajševanje turšice zgolj iz stališča rastlinarstva, ampak tudi z gospodarskega stališča. Če turšico skrajšujemo, pospešujemo s tem njeno zrelost in pridelamo po drugi strani več krme, kar je v premnogih slučajih več vredno, kakor pa tisti izpadek na zrnju, ki ga utrpimo, če turšico porežemo.

Porezovanje turšice je v navadi po manj ugodnih legah, ob posledicah bolj pozne saditve in v letih, ko nam turšica sploh slabše zori, in je treba njeno zorenje pospešiti. Naj so pa ti razlogi še tako tehtni, na noben način ne smemo obsekavati turšice do golega, namreč tako, da bi ostalo na rastlini samo golo steblo z dotičnim klasjem, ker nam v tem primeru vendarle pridelek na zrnju preveč trpi. Zlasti še, če gremo prezgodaj na to delo.

Da nam turšica prej dozori, naj se vrhi porežejo dol do prvega klasu, niže stoječi listi naj se pa puste, da nam lahko bolje dozori in daje tudi boljšo letino. Z obsekavanjem naj se pa prične, ko začne turšica zoreti, kar poznamo na tem, da se začne njeno listje sušiti.

## IZKUŠNJE S ŠMARNICO.

Ameriška trta «Noah», ki ji pravimo Šmarnica, se je pri nas močno razširila. Zla-

sti na Štajerskem imamo že dosti takih nasadov. Ljudem se je priljubila, ker je ni treba ne cepiti, ne škropiti, ne žveplati. Pri vsem tem pa daje vino, ki je dobro za domačo pijačo, in za to se gre v tem slučaju. Ljudje potrebujejo vinske pijače, naj bo že malo bolj ali malo manj okusna. Glavno je, da je pitna in dosti močna. Pod takimi izgledi se je nasadilo že vse polno Šmarnice in se še zmeraj na novo zasaja. Začela se je nasajati tudi že po njivah, tako da raste med turšico in krompirjem. Posebno taki kraji, ki so na pol vinski, kjer je tedaj vse vinogradništvo bolj prisiljeno, tam se radi zatekajo k Šmarnici in Izabeli.

Vse to se godi pri nas v interesu razširjenja vinske pijače, nikakor pa ne v interesu pravega vinogradništva, ki zahteva od nas, da pridelujemo žlahtne trte, ki dajejo res dobra in fina vina. Vino iz Šmarnice pa ni za kupčijo in vinsko trgovino, ampak edino le za domačo porabo. Vino ima poseben okus, ki se mu moramo privaditi, in je tako močno, da človeka hitro vpijani in da ga po njem rada glava boli. V tem vinu se razvije poleg navadnega alkohola rado nekoliko metilovega alkohola, ki je naravnost strup in ki se razodeva v pekočem občutku in glavobolu.

Ta Šmarnica se je pokazala letos v novi luči, ki ji bo vzela najbrž današnji sloves, ki ga uživa med našimi «pol-vinogradniki». Ta trta, ki se je tako hitro udomačila, je zgubila tisto odporno silo, zaradi katere so jo dosedaj tako radi sadili. Letos se je namreč zgodilo, da jo je napadla tudi peronospora in ji močno škodila v njenem razvoju. Ako jo bomo hoteli za naprej obvarovati pred to boleznijo, jo bomo morali ravno tako škropiti z modro galico, kakor škropimo naše žlahtne trte. Prej odporna Šmarnica se je izprevrnila; postala je ravno tako občutljiva za trtne bolezni kakor druge trte. To ji bo pa vzelo tisto njeno priljubljenost in tisto vrednost, ki jo je uživala do sedaj po naših krajih. Danes moramo naše gospodarje naravnost svariti pred nadaljnjim zasajanjem in širjenjem te ameriške trte.

## POKONČUJMO JESENSKI PODLESEK!

Ko nastane jesen, se pokaže po naših travnikih nežno cvetje jesenskega podleska. Na videz je ta rastlina nedolžna in tako lepa, da nas razveseljuje s svojim bledordecastim cvetjem, ki se prikaže med zeleno trato v času, ko so vse druge cvetlice že davno izginile. V resnici je pa ta nežno cvetoča rastlina zelo škodljiv in zoprn plevel. V tej lastnosti se nam pokaže še le spomladi, ko požene temnozeleno, široke in ostaste liste, sredi katerih čepi skrita trioglata glavica, polna drobnega in strupenega semena. Znan je ta plevel tudi pod imenom «ušivec». Ta rastlina ima to posebno lastnost, da pokaže jeseni samo svoje cvetje, v zgodnji spomladi pa ozeleni in zori.

Travniki, ki so jeseni posuti s cvetjem jesenskega podleska, so spomladi polni «ušivca». To lahko opazujemo leto za letom.

Spričo škodljivosti tega plevela, ga moramo povsod preganjati. Proč z jesenskim podleskom! Ta klic se mora razlegati povsod, koder se prikazuje. In kako naj se to zgodi? Kdaj naj ga pokončujemo? Spomladi ali jeseni? — Če mu uničimo cvetje, tudi sadu in semena ne more napraviti, da bi se z njim naprej razmnoževal in krmo kvaril. Naj se tedaj cvetje jesenskega podleska uničuje, preden se oplodi. Če se cvetje ne oplodi, tudi strupenega semena ne more napraviti in sploh sadu nastaviti. Jeseni naj se cvetje s koso poklesti in naj se na ta način zabrani njega oplodba. Spomladi je treba pa še tiste šope temnozelene ušivca poruti, da nam ne kvarijo travniške ruše in njenega pridelka.

Če bomo tako postopali, se bomo v par letih znebili nadležnega plevela. Z nadaljevalnim uničevanjem jesenskega cvetja in spomladnega listja bomo ta plevel, ki raste iz globoke čebule, tako oslabili, da nam bo sčasoma izginil. Storimo to! Povsod imamo toliko časa v jeseni, da lahko poklestimo tisto cvetje. Ne omalovažujmo tega dela, če hočemo imeti čiste travnike in dobro krmo! Ušivec ali jesenski podlesek nam dela veliko večjo kvaro po naših travnikih, kakor si to navadno predstavljamo. Zato pa proč z njim!

lino v istem času ter z istim namenom kakor ona!

Nejevoljno je zasmrčala ter je nadaljevala svoje potovanje. Grča, preprosto selo, je ležalo v dolinici; že je razločila kočjo slovit Mižurke, čepečo med grmovjem. Na, tihiem je ponovila naročilo svoje rediteljce, kajti pripravljen je hotela stopiti pred babnico, ki je več kot so navadni ljudje. Najprej jo bo seznanila z Nacetom, potem ji odkrije, da pri hiši ni vse v redu, ter pove, da je prišla po blagoslov.

Polna zaupanja je dospela pred nizko kočjo ter je potrkala na trhlja vrata, ki so se jela počasi odpirati. Zagomazelo ji je po vsem telesu: takih vrat še ni našla, da se sama odpirajo in tudi slišala še ni kaj takega. Brez dvoma jih odpira nevidna roka!

Priliznjeno ter nekoliko boječe obenem je stopila pred Mižurko, čitajočo iz debele knjige, kateri je domala vsa okolica pripisovala čarodejno moč.

«Čitam iz Duhovne brambe,» si je Mižurka popravila očala, «molim za blagoslov.»

«Pa tako zgodaj!» je Ančka odložila culico; hotela je še nekaj dostaviti, a bala se je motiti zamišljeno stanko, ki je med-

tem skrivaj ogledovala culico, ugibaje njeno vsebino.

«Sedi, Ančka, sedi!» je pomignila z glavo.

«Oh, saj nisem trudna!» se je branila, ogledovaje sobo. Vse, kar je videla okrog sebe, se ji je zdelo nekam skrivnostno, česar še ni zapazila, dasi je bila že trikrat v njeni koči. Vrata so se zopet sama zaprla, mačka pri peči je predla drugače kot predejo druge mačke, pajek, ki se je po skoraj nevidni nitki spustil izpod stropa, je imel na hrbtu pisan križ. Slika sv. Ciprijana, tako zvanega patrona čarovnic, se ji je zdela kot živa in kadar je pogledala svetnika, je mislila, da jo gleda tudi on. Po klopih in policah so se majale in šumele suhe rože, razna zdravilna zelišča, in vendar ni bilo najmanjše sape v zaduhli sobi. Lonci in sklede, nastavljene po peči, so bile zakrite z deščicami in papirjem, in Ančka se ni mogla načuditi, odkod prihaja vonj, ki se razliva po sobi.

«Sedi, sedi, dušica!» je babnica odložila knjigo. Končala je svojo pobožnost, okrajšano za pet strani premišljanja — zaradi culice, ki ji bo odtehtala tisto, kar je opustila.

«Mhm, mhm,» se je Ančka obrnila po strani. Sesti pa ni hotela, ker še nikoli ni sedela v kaki tuji hiši.

«Dolgačas ti je pri meni, kajneda?» jo je skušala razvedriti. «Zato pa tudi tako poredkoma prideš, razen po opravkih...»

«Prišla sem z darili,» je utemeljevala svoj prihod. «Snubca imamo; oglasil se je trinajsti — Nace z Grebena.»

«Trinajsti? Trinajsti?» je strmela čarovnica. «No, dvanajst jih seveda nisi ljubila; Naceta pa — Ančka — ali ga ljubiš?»

«Pisal mi je,» se je izognila odgovoru. Zopet se je zasukala, odpela je jopico ter ji je pomolila dopisnico. — «Če ga ljubim?» je pomišljala. «Nisva še govorila.»

«Seveda, govoriti morata, potem se bo vnela ljubezen, ki se ne dá izsiliti, kot se izsili lepa beseda, ki jo privoščiš sovražniku.»

Ančka je molčala. O ljubezni ni kaj rada govorila, saj se je možila zato, ker potrebuje delavca in gospodarja, ne pa človeka, ki bi z objemanjem in s poljubi zanemarjal delo ter zapravljaj čas.

«Dušica, pogum in zaupaj!» je Mižurka uganila njeno mišljenje. «Brez ljubezni ni zakonske sreče! Vidiš, tudi jaz sem ljubila, ko sem bila mlada, in Loparka, tvoja redi-

# Obrtni glasnik

## OBRTHNIŠKA BANKA.

Pred nekaj dnevi se je vršilo v Beogradu zborovanje srbskih obrtnikov, ki je v glavnem razpravljalo o osnovanju lastne banke, ki bi dajala posojila obrtnikom ter tudi drugače podpirala napredek srbske obrti.

Misel osnovanja take banke je brez dvoma dobra, zlasti ker danes Narodna banka ne kaže posebnega razumevanja za obrtniške kreditne potrebe.

Načrt za osnovanje Obrtniške banke predvideva glavnico v znesku 40 milijonov dinarjev, razdeljeno v štiri dele po 10 milijonov. Prvi del bi se moral popolnoma vplačati tekom dveh let po osnovanju banke. Od vseh delnic (po 100 dinarjev komad) naj bi bilo 51 odstotkov v rokah obrtnikov, 40 odstotkov bi jih prevzela država, ostalo pa bi prešlo v druge roke. Ustanovitev banke pa je odvisna od tega, če bo država vplačala v prvi del glavnice pet milijonov dinarjev, kar je sicer že obljubljeno.

Glavni namen banke bi bilo dajanje me-ničnih posojil obrtnikom proti ugodnim obrestim, katerih višino bi od časa do časa določevala uprava banke. Dalje bi banka organizirala skupne prodajne organizacije za obrtne izdelke, podpirala obrtnike, da bi mogli razstaviti svoje izdelke na razstavah, dalje bi banka preskrbovala obrtnike s ceninimi polfabrikati in sirovinami ter pomagala pri napravi modernih obrtnih delavnic. Banka bi upravljala tudi vse druge bančne posle.

Iz teh načrtov se vidi, da se srbski obrtniki krepko gibljejo in je skoro gotovo, da se bo gori omenjena misel uresničila.

Kaj pa naši slovenski obrtniki, ki so sicer znani kot zelo agilni? Srbski obrtniki so dosegli znatno podporo od države in bo beograjska obrtniška zbornica dobila na račun reparacij za en milijon zlatih mark materijala. Tudi slovenski obrtniki moramo opustiti svojo skromnost ter zahtevati, da vlada podpre naše obrtništvo, ki se nahaja istotako v težavnem položaju.

# Gospodarstvo

## TRŽNI PREGLED.

**ŽITO:** Cene zadnjih dni v Vojvodini: pšenica 342 in pol do 360 Din, ječmen 265 do 275 Din, oves 240 do 245 Din, turščica 250 do 260 Din, moka «0» 560 do 580 Din, otrobi 145 do 150 Din.

**FIZOL** se je tržil v Vojvodini po 535 Din (beli).

**ZIVINA:** Na zadnjem zagrebškem sejmu so bile cene za kilogram žive teže v dinarjih: bosanske buše prvovrstne 12 do 13, drugovrstne 10 do 11, tretjevrstne 9 do 10, teleta 22 do 22 in tri četrt, svinje sremske 26 in pol do 27.

**KRMA:** Cene na zadnjem zagrebškem sejmu: seno 80 do 100 Din, otava 105 do 125 Din, detelja 125 Din, slama 70 do 75 Din.

**HMELJ:** Dne 3. t. m. se je nakupoval hmelj po Savinjski dolini do 125 Din (500 K) za kilogram. Cene so narasle.

= **Obtok bankovcev v naši državi** je znašal 22. septembra okrog 5 milijard 891 milijonov 100 tisoč dinarjev.

= **Sadjaarska razstava v Novem mestu** je pokazala prav krasno sadje, ki ga prideluje Dolenjska. Take razstave naj bi se vršile nekaj časa vsaj vsako leto in naj se napravi zadostna propaganda, da bodo najvažnejši interesi, to je kupci, pravočasno zvedeli zanjo. Krasno sadje, ki se je videlo na tej razstavi je porok, da bodo kupčije uspevale.

= **Skladišče Kmetijske družbe v Lescah.** Pišejo nam: Kmetijska družba za Slovenijo je meseca julija t. l. otvorila svoje skladišče v Lescah pri g. Medvenu. Iz tega skladišča se vsem podružnicam in udom radovljiškega okoliša oddajajo vse kmetijske potrebščine, katere ima Kmetijska družba v zalogi. V skladišču se nahaja: lepa semenska ozimna pšenica in rž, dalje umetna gnojila (Tomasova žlindra, kalijeva sol, apneni dušik, sirova kostna moka in rudninski superfosfat); od tehničnih krmil: lanene in orehove tropine, izrezki sladkorne pese in razen tega posnemal-

niki, emajlirana posoda itd. Cene so iste kakor v Ljubljani, a si člani prihranijo vso železniško voznino. Podružnice in vsi člani iz tega okoliša se pozivljajo, da že sedaj naroče blago iz tega skladišča, ker le na ta način si more skladišče pravočasno izpopolniti svojo zalogo.

= **Gremij trgovcev v Ljubljani** opozarja vse svoje člane in ostale trgovce na naredbo, s katero se predpisujejo stopnje velikosti in način označevanja mer in priprav za merjenje, ki so zavezane pregledu in žigosanju in ki je objavljena v «Uradnem listu» z dne 28. avgusta 1923., št. 79. Ta naredba je izšla v celoti v «Trgovskem listu» z dne 29. septembra in se list razpošlje vsem organizacijam trgovcev v Sloveniji. Prizadeti trgovci se o tem obveščajo s priporočilom, naj naredbo pazno prečitajo.

= **Za znižanje izvozne carine na jajca** so pričeli akcijo vojvodinski gospodarski krogi, češ, da previsoka carina ovira izvoz.

= **Pri transportih žive živine** morajo biti spremljevalci, ker se drugače blago ne odpošlje naprej.

= **Trgovinska pogodba s Poljsko** je bila te dni v narodni skupščini sprejeta. Za nas je važno to, da se po pogodbi sme izvoziti gotova količina vin iz naše države na Poljsko. Seveda pa izvoz ne bo uspeval, ako naša država izdatno ne zmanjša železniških tarif za prevoz vina in ne zmanjša ali odpravi raznih državnih dajatev na vino, ki se izvozi.

## Beleške

+ **Radikalija se vse lepše razvija.** Olike je prav lepa reč, toda radikaliji je ta reč tuja, ker sicer bi se ne dogajali v narodni skupščini sramotni prizori, ki postavljajo našo državo v zunanjem svetu v zelo čudno luč. Te dni sta namreč dva radikalna poslanca v narodni skupščini, ko se je govorilo o poskušanem atentatu na muslimanskega voditelja dr. Spaha, kričala: «Škoda, da ga niso ubili!» Lepe bratce ima radikalija v svojih vrstah in zaradi takih ljudi moramo trpeti, da bodo zunanji nam sovražni listi pisali v

teljica, je ljubila dolgih petnajst let. Sramuj se, Ančka, zvitosti in hinavščine, nikar pa ne skrivaj zveste ljubezni in čiste zvestobe.»

«Prišla sem radi Naceta,» je Ančka zakusala besedo. «Ponuja se mi za gospodarja, pa ne vem, če je sposoben. Tukaj je njegovo pisanje.»

«Pisava je lepa,» je starka sukala dopisnico. «Odkod je neki ta okrogli madež tukaj spodaj na robu? Aha! Med pisanjem mu je kanila s čela znojna kaplja ali pa solza iz očesa. Oboje je pomenljivo. Lenuh se ne poti in ne joka, kdor ima kamen namesto srca. Nace bo torej dober mož in skrben družinski oče.»

«Če bo res?» je dvomila Ančka. Ustnici sta ji naenkrat odebeleli vsled besedice «oče», ki ji ni nikoli ugajala in vsakomur je zamerila, kdor ji je omenil materinstvo.

«Mižurka ne laže,» je babnica zavijala oči. «Kar je zapisano v Duhovni brambi, tega se držim.»

«Saj vam verjamem,» je popravljala v spoštovanju do bukev, katere je starka, izgovorivši zadnjo besedo, spoštljivo poljubila. «To se pravi: človek verjame, a tu notri — je položila roko na prsi — tu notri dvomijo in nasprotujejo.»

«Srčna napaka! Pusti, Ančka, da poslušam in preštejem udarce tvojega srca...» «Ojdunaj!» se je dekle umaknilo proti vratom. Za ves svet bi ne bila pustila, da bi se kdo naslonil na njene prsi, niti Loparki, svoji rediteljici, bi tega ne dovolila, tem manj še tuji ženski — čarovnici, ki mora itak poznati skrivnosti njenega srca.

«Kakor hočeš, Ančka, kakor hočeš. Našlo bi se primerno zdravilo, ako —»

«Ne, ne, Mižurka,» ji ni pustila izgovoriti do konca. «Čemu mi bo zdravilo, ako verjamem in zaupam... Tudi matka verujejo; pravijo, da je naša hiša v oblasti hudega duha, ki odganja blagoslov.»

«Tako?» se je zavzela. «Nesrečo imate v hlevu, v svinjaku, pri kokoših... Niso redki ti slučaji in mnogi me kličejo na pomoč.» — Važno je rinila proti omari, iz katere je vzela majhno steklenico ter jo potisnila Ančki v roko. «To so kapljice sv. Ciprijana,» je pobožno pomigala z brado, «ter imajo čudovito moč. Poškropi po vseh začaranih prostorih in okrog hiše, kajti zlobnega človeka imate tam blizu, odkoder prihaja zlo.»

Vsa srečna in polna zahvale ji je Ančka namignila na culico, steklenico pa je spustila v žep, ki ji je pod krilom segal do

desnega kolena. Zadovoljna se je pomikala proti vratom, prepričana, da se prav v tem trenutku poslavlja tudi hudoba in beži iz njene hiše.

«Tudi tebi bi — radi Naceta — ne škodovalo popiti nekaj kapljic,» ji je svetovala ob razstanku. «In matka naj tudi pije — trikrat po tri kapljice na dan.»

«Trikrat po tri kapljice,» je ponavljala odhajaje. «In če jih popijeva štiri ali pet —? Človek se zmoti in marsikaj narobe naredi.»

«Samo trikrat po tri!» je pribila Mižurka. «Nevarno se je igrati s stvarjo, ki ni igrača; zdravilo bi izgubilo učinek in prokletstvo bi odgnalo blagoslov.»

«Torej trikrat po tri!» se je poslovila od čarovnice in s temi besedami je prihitela domov pred Loparko, čepečo v kotu pri peči.

«Dekle, ali noriš?» se je prestrašila ženica. «Kaj poreče Nace, ako te najde v takem noložaju?»

«Matka, ali ga še ni bilo? Prav je, prišel bo zvečer.» — Hlastno je potegnila iz žepa steklenico ter jo ji je pritiskala na usta.

«Ančka, za Kriščevo voljo! Steklenico mi porivaš v usta! Ali me hočeš umoriti?» (Konec prihodnjič.)

barbarski, podivjani Jugoslaviji. Radikalna stranka z mnogimi svojimi pristaši, ki zavzemajo važnejša mesta, jemlje ugled Jugoslaviji znotraj in izven države. Saj to vidimo sami tu v Sloveniji, kjer so k radikaliji pristopili tudi ljudje, ki imajo jako zveržene pojme o morali in poštenosti.

+ **V lastni zadevi.** Pod tem naslovom je napisal v zadnji številki »Kmetijskega lista« njegov urednik g. Železnikar nekaj zagovor glede raznih vesti v »Domovini« in »Jutru«. Ne bomo mu podrobno odgovarjali, temveč mu samo povemo, da mu ne more biti znano gibanje za ustanovitev SKS, ker je šele pozneje pristopil k stranki. Zato mu tudi radi verjamemo, da je popolnoma prepričan o svoji resnici neodgovarjajoči trditvi. Glede politične dostojnosti, o kateri on govori, bi ga prosili, da skuša vplivati na »Kmetijski list«, da bi prenehal s psovanjem »Domovine«. Ta naša želja je pač prav skromna.

+ **Premalo jih je zvestih.** Dne 6. in 7. t. m. bi se moral vršiti v Ljubljani kongres slovenskih radikalcev, ki pa je bil odgođen z izgovorom, da ni dovolj temeljito pripravljen. Verjamemo. V slovenski radikaliji, ki je znešena skupaj kakor sračje gnezdo, poka, ker brez načel tudi ni navdušenja.

## Novosti

\* **Krst našega prestolonaslednika** se bo vršil v Beogradu dne 20. t. m. Vrški vojvoda, kum našega kralja, bo osebno navzoč pri krstu in obenem zastopal angleškega kralja Jurija.

\* **Poroka princa Pavla.** Iz Beograda poročajo, da se bo vršila poroka princa Pavla, kraljevega bratranca, z grško princezino Olgo koncem tega meseca v Beogradu.

\* **General Maister umirovljen.** Iz Beograda javljajo, da je general Maister upokojen. Kakšen je vzrok njegove upokojitve, ni znano. Če se je zgodila proti njegovi volji, je pač gotovo krivična, kajti z možem, ki ima za Spodnje Štajersko in Koroško toliko zaslug, se ne bi smelo tako ravnati.

\* **60letnica dr. Frana Rosine.** Dne 29. septembra je obhajal v Mariboru 60letnico svo-

jega življenja starosta mariborskih Slovencev, odvetnik dr. Fran Rosina, ki ima pri probujanju slovenske zavesti na Štajerskem velike zasluge. Med vojno je bil radi svojega narodnega delovanja vržen od avstrijskih oblasti v ječo. Še mnogo let!

\* **Pogreb vojvode Vuka v Beogradu.** V nedeljo se je vršil v Beogradu pogreb zemeljskih ostankov pšadijskega majorja Vojina Popovića, četniškega vojvode Vuka, katerega so njegovi tovariši prepeljali iz Soluna, kjer je padel junaške smrti za domovino. Pogreb je bil veličasten. Na raznih mestih je govorilo več govornikov.

\* **Spomenik kralja Petra v Osijeku.** Pri dravskem mostu v Dardi pri Osijeku so v nedeljo na slovesen način odkrili prvi spomenik kralja Petra v Jugoslaviji. Postavili so ga Baranji v trajen spomin na osvobojenje. Pri svečanem odkritju je kralja Aleksandra zastopal poseben odposlanec.

\* **Odlikovanje.** Znani turist in skladatelj župnik Jakob Aljaž z Dovjega je odlikovan z redom sv. Save IV. razreda.

\* **Istra brez slovanskega duhovništva.** Italijanska vlada je izdala naredbo, da morajo vsi duhovniki, ki nimajo italijanskega državljanstva, zapustiti italijansko ozemlje. Zaradi tega se mora v najkrajšem času izseliti iz Istre nad 40 duhovnikov — jugoslovanske narodnosti. Tako bo Istra ostala brez domače duhovščine in bo popolnoma izročena poitalijančevanju.

\* **«Japonski dan» v Jugoslaviji.** Zaradi katastrofalnega potresa na Japonskem je tamkaj več stotisoč ljudi brez strehe in gmočnih sredstev. Jugoslovanski Rdeči križ v Beogradu je sklenil, da priredi dne 7. t. m. po vsej državi »Japonski dan« in se bodo ob tej priliki nabirali prostovoljni prispevki za nesrečne Japonce.

\* **Nova imena za Južno železnico.** Upravni odbor Južne železnice je sklenil, da zaradi razdeljene proge na posamezne nasledstvene države izpremeni ime železnice. V Jugoslaviji se bo imenovala Savska železnica, v Italiji Jadranska in v Avstriji Donavska železnica.

\* **Pasteurjev zavod za Slovenijo v Celju** se v kratkem osnuje, kakor smo že poročali. V ta namen so bile naročene v Nemčiji na račun reparacij potrebne lesene stavbe, ki so že prispele v Celje.

\* **Izseljevanje meseca avgusta.** Meseca avgusta se je izselilo iz naše države 664 oseb, med njimi 393 moških in 271 žensk. Izselilo se je v Zedinjene države 387, v Kanado 46, v Argentino 219, v Avstralijo pa 12 oseb. Skupno število izseljencev od 1. januarja do 31. avgusta znaša 2976.

\* **Pošta na Uncu ukinjena.** Po odredbi ministrstva za pošto in brzojav je pošta Unc dne 30. septembra prenehala poslovati. Njen okoliš se je priklopil pošti Rakek.

\* **Najstarejši mož Vojvodine umrl.** V vasi Turiji v Bački je te dni umrl kmet Kosta Josić. Bil je 105 let star. Zadel ga je srčna kap. V svojem celem življenju mož ni bil nikdar bolan.

\* **Potres v Dalmaciji.** Te dni se je čutil v Šibeniku močan potres, ki ga je spremljalo podzemeljsko grmenje in bobnenje. Škode ni povzročil, pač pa mnogo strahu. V zadnjem času sploh iz raznih krajev sveta poročajo o večjih in manjših potresih. Letos je bilo že izredno mnogo potresov na svetu.

\* **Štorklja na cesti.** Na Dunajski cesti v Ljubljani je povila te dni posestnikova žena Josipina Lani zdravo možko dete. Mater in dete so prepeljali v bolnico.

\* **Četvorčki.** V Gružu pri Dubrovniku je žena Milovana Filipovića porodila te dni četvorčke: tri moškega in enega ženskega spola. Mati in eno dete sta pri porodu umrla. Ostali trije otroci so bili izročeni Materinskemu udruženju.

\* **Dvorni vlak izropan.** Te dni so na beograjskem kolodvoru aretirali Rusa Borisa Aleksejeva, ki je vlomil v dvorni vlak in odnesel različne predmete v vrednosti nad 100.000 dinarjev. Ukradene stvari je prodajal raznim starinarjem.

\* **Trgovci z lepimi dekleti** se pojavljajo v Sarajevu. Te dni je več priznanih sarajevskih lepotic prejelo pismena vabila od nekega Don Mesa, ki se predstavlja za ravnatelja nekega dunajskega gledališča in ki v pismih

## Stari polkovnik

(Po francoščini.)

Njegov sin tat! Ah, to je gotovo le neokusna šala in nesramno obrekovanje. Polkovnik Laveur se je pričel smejati, saj je prepričan, da je kaj takega popolnoma nemogoče. V njegovi rodbini, katere poštenost je že naravnost v pregovoru, ni takega človeka. Do sedaj je bila rodbina Laveur brez madeža in tako mora ostati tudi naprej. Stari polkovnik je bil zadnja veja tega plemenitega rodu. Vsi so že izumrli, samo on, stari vdovec in upokojenec je še živel in čakal smrti. Edino veselje in sreča mu je bil na tem svetu njegov petindvajsetletni sin Viktor. Mlad, čeden in nadarjen, z eno besedo, imel je z njim najlepše nade.

Mogoče bi bilo bolje zanj, da bi sledil svojim prednikom, da bi si izbral vojaški poklic, ali v njem se je vzdramila materina narava. Kljub očetovi želji se je Viktor raje odločil postati trgovec. Oče se ni hotel njegovi želji protiviti in zato je Viktor vstopil kot uradnik v neko veliko pariško banko. Bil je marljiv in podjeten, predstojniki so hvalili njegove sposobnosti, tako da se je končno polkovnik vdal v usodo.

Z zaničljivim nasmehom je vrgel polkovnik Laveur ravnokar prejeto pismo v ogenj. Bilo je to anonimno pismo, v katerem se ga obvešča, da je njegov sin Viktor ukradel precejšnjo vsoto iz bankine blagajne.

Ravno ko je Laveur pismo sežgal, je prišel Viktor domov. Oče je imel v začetku namen, da bi zamolčal pismo, ali ko je zapazil, da je sin nenavadno razburjen, se je v njem obudil dvom in pričel je:

«Ravnokar sem prejel nizkotno pismo, ki te dolži... to pravim samo v šali, kajti sam veš, koliko cenim anonimna pisma... obdolžujejo te, da si...»

Ni mogel stavek končati. Besedico »tat« ni mogel iz grla iztisniti. Smehlja je pridal: «Ne govoriva več o tem, saj to je budalost.»

«O ne! Ta zadeva je zelo važna in resna!»

«Kaj praviš?»

«Pravim, da me ne obdolžuje samo to anonimno pismo, marveč je tudi šef o moji krivdi prepričan.»

Starec se je dvignil, temna rdečica mu je udarila v lice in ustnice so mu drgetale.

«Prosim, dovoli, da izgovorim,» pravi Viktor, «iz blagajne je izginilo deset tisoč frankov. Štirje smo obdolženi: blagajnik, dva njegova pomočnika in jaz.»

«Zakaj ti?»

«Prejšnjo nedeljo so bili vsi trije blagajniški uradniki iz pisarne odsotni, jaz pa sem šel radi malega nujnega opravila v pisarno. Ravno ta dan je pustil po nepredvidnosti blagajnik ključ od blagajne na mizi in razen mene ni bilo nikogar v banki. Šef je uverjen o poštenosti drugih treh; dotični, na kogar pada sum, sem edino jaz.»

«In imel je pogum, da ti takšno žalitev meče v obraz?»

«Do sedaj še ne, ali prepričan sem, da to kmalu stori.»

«Ali, saj to je nemogoče!»

Polkovnik je potegnil z roko čez obraz, kot bi hotel polačiti v duši se vzbujajoči srd in je rekel potem čisto mirno:

«Šel bom k tvojemu šefu in te oprostil od suma, ki te teži, ali prej mi moraš pomiriti vest; prisezi torej na čast naše rodbine, da si nedolžen!»

«Prisežem!» je rekel Viktor in dvignil obenem roko.

«Hvala ti; sedaj sem čisto pomirjen.»

Prihodnje jutro je storil polkovnik tako, kot je rekel. Podal se je v bančno pisarno, kjer je bil Viktor nameščen. Gospod Mauro, lastnik banke, ni bil niti malo začuden, ko je

vabi dekleta za omenjeno gledališče. V nekem takem pismu mladi sarajevski deklici zatrjuje, da je že več Sarajevčank pripravljenih z njim odpotovati. Policiji se zdi ta stvar sumljiva in je pričela preiskavo, če ni ta Don Mes kakšen čisto navaden trgovec z dekleti za javne hiše.

## Iz raznih krajev

\* V Poljanah nad Škofjo Loko je v soboto dopoldne utonil v gnojnični jami dvestletni sinček ondotnega trafikanta invalida. Nesreča se je zgodila skoro v hipu, ko se je otrok za nekaj trenutkov oddaljil od očeta. Ko bi ga šel oče na pravo stran iskat, bi se mogla nesreča odvrti. Slučaj, kako čuječe je treba paziti na otroke.

\* Na Fužinah je tesarski pomočnik Franc Završnik pil octovo kislino, ki jo je zamenjal z alkoholom. V bolnici so mu izpraznili želodec in ga rešili gotove smrti.

\* Na Bledu je umrla posestnica gospa Ljudmila Verderber, vrla narodna žena. N. v. m. p.!

\* Na Suhi pri Kranju je močan električni tok ubil fanta Žiberta, ki je doma napeljeval žico. Bodite previdni pri takem poslu!

\* V Cerknici je napravil lekarnar Karneuti jako čedno in bogato lekarno, ki jo vodi sam.

\* Na Otočah se je izvršila tatvina na postaji in vlom v znano kapelico sv. Antona. Zločinci, ki so delali s ponarejenimi ključi, še niso izsledeni.

\* V Krmelju je premogar Anton Brzin zažgal v rudniku neko mino, ki je prezgodaj eksplodirala in ga nevarno ranila.

\* Na Zidanem mostu je umrla štiriletna hčerka orožniškega postajevodje gosp. Hočvarja.

\* V Poljčanah so že skoro dve leti pogrešali zdravnika. Sedaj se pa tam nastani zdravnik dr. A. Hronovsky, ki bo imel tudi svojo domačo lekarno. Dr. Hronovsky je služboval doslej že dve leti v mariborski državni bolnici.

\* Pri Sv. Antonu na Pohorju se je vršil 28. t. m. pogreb znanega pohorskega rodo-

ljuba veleposestnika Franca Mravljaka, ki je bil 40 let tamošnji župan. Da je bil pokojnik obče spoštovan, je pokazal pogreb, katerega se je udeležilo veliko število ljudi iz domače in tujih občin. Blag mu spomin!

\* V Mežici se je poročil g. inž. Viktor Fettich, obratovodja, z gospodično Olgo Nemitz iz Železne Kaplje.

## Sokolstvo

### PROSLAVA 60LETNICE LJUBLJANSKEGA SOKOLA.

V soboto in nedeljo je ljubljanski Sokol slavnostno proslavil 60letnico svojega obstoja in sploh slovenskega sokolstva. Ta redek jubilej je Ljubljana proslavila dostojno in veličastno. V soboto zvečer je bila v opernem gledališču slavnostna telovadna akademija, katere so se udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti ter nebroj občinstva. Po končani akademiji se je vršil v Kazini pozdravni večer, ki je prav lepo potekel.

V nedeljo dopoldne se je vršil v telovadnici Narodnega doma slavnostni občni zbor. Predsedoval je starosta ljubljanskega Sokola brat dr. Viktor Murnik, ki je pozdravil številne udeležence, osobito pa polkovnika Vučkovića in zastopnika pokrajinske uprave dr. Goršiča. Občni zbor je poslal brzojavne pozdrave pokroviteljem Sokolstva kralju Aleksandru in predsedniku Masaryku.

Nato je zbor prisrčno pozdravil veterana ljubljanskega Sokola br. Frana Drenika in Petra Grasselija, ki sta bila soustanovitelja prvega slovenskega Sokola in propagatorja sokolske ideje v Sloveniji. Po pozdravu zastopnikov sokolskih organizacij so bile prečitane brzojavne čestitke, med temi tudi pozdrav ministra n. r. dr. Gregorja Žerjava. Ga. Franja Tavčarjeva je pripela na društveni prapor srebrno spominsko ploščico z napisom: 1863—1923.

Po končanem občnem zboru je Sokolstvo priredilo lep obhod po glavnih ljubljanskih ulicah. Prebivalstvo je strunne vrste Sokolstva povsod iskreno in navdušeno pozdravljalo ter jih obisipalo s cvetjem. Popoldne se je ponovila v gledališču akademija, nakar se je vršil v restavraciji »Zvezda« prijateljski sestanek, s čimer je bila veličastna jubilejna proslava zaključena.

«Seveda! Ukradeni znesek bom vknjižil v našo izgubo, vaš sin se lahko vrne na prejšnje mesto; nihče ga ne sme žaliti.»

Maurol je segel polkovniku v roke.

Vedel sem, si je mislil polkovnik, da se bo ta stvar tako končala. Kamen se mu je odvalil od srca in s palico vesele udarjajoč ob mestni tlak je krenil stari gospod s ponosno vojaško hojo proti domu.

Nestrpno je Viktor čakal očetovega povratka. Komaj sta si stala nasproti v mali jedilnici, kjer je bil pripravljen zajutrek, že je jel vpraševati o izidu.

«Stvar je poravnana,» je odgovoril polkovnik.

«Hvala ti, oče! Rešil si me sramote.»

Ko je starec začel te besede, je začutil nenakrat neizrecno veliko bol v srcu, strah se ga je polotil in strašna slutnja se mu je porajala v duši.

«Si bil torej v opasnem stanju?»

Viktor je pobesil glavo.

«Ti si torej krivo prisegel? Odgovori! Opraviči se torej!... Ne, saj to ni mogoče. Govori... saj menda nisi lagal? Saj ti nisi tat?... Za božjo voljo, govori vendar!» je kričal obupajoči oče, medtem ko se ga je neznosni sum čim dalje bolj pollaščal...

## Zdravstvo

### ZDRAVSTVENE RAZMERE V CERKVAH.

Cerkev je na deželi gotovo najbolj obiskan kraj. Zato je zlasti v cerkvah treba paziti na zdravstvena pravila.

Gnusna, a vrhu tega še zdravju nevarna navada je pljuvanje po tleh. Ponekod je ta grda navada tako razširjena, da postane človeku kar slabo, ko stopi na cerkveni prag: vse križem leže ostudni pljunčki vseh velikosti. Kako lahko se na ta način prenašajo bolezni od enega na drugega. Posebno jetika se širi na ta način. V tem pogledu bi bilo posebno priporočljivo, da se že otroci v šoli skrbno in temeljito pouče o zlih posledicah pljuvanja po tleh. Starejšim ljudem je, žal, take stvari že težko dopovedati, posebno v odročnih krajih, kjer ljudje verjamejo v vsakovrstne nemogoče coprnije zakotnih mazačev, dočim zdravniku ne verjamejo ničesar.

Naše cerkve menda tudi nikjer ne poznajo peči. Tu in tam so pokrita pozimi kamenita cerkvena tla z deskami, kar pa le malo pomaga. Zato je razumljivo, da se marsikdo nalezne pozimi v cerkvi revmatizma, katerega se več ne znebi.

Posebno pa bijejo zdravstvu v obraz: spovednica, kropilnik ter poljubovanje podob in kipov. Te tri naprave so naravnost sejem za nakup vsakovrstnih bolezni. Koliko kožnih bolezni, izpuščajev na ustnicah in po obrazu so že povzročile te nehygienične naprave. Pri nas se v tem pogledu sploh nihče ne briga za zboljšanje. V drugih naprednih državah pa so že cerkvene oblasti same prišle na marsikaj, kar onemogočuje širjenje kužnih bolezni.

Tako n. pr. zahtevajo v Gornji Italiji cerkvene oblasti, da se mora kropilnik vsak teden vsaj enkrat izprazniti in pomiti z vrelim lugom ali sublimatovo raztopino, da se morajo linice v spovednicah vsak teden oprati z lugom in nanovo prebarvati, da se morajo pred vsako nedeljo ali praznikom očediti cerkvena tla z žagovino, namočeno v kakšni razkuževalni (n. pr. sublimatovi raztopini) tekočini.

Potrti in brez besed je padel Viktor k njegovim nogam; kajti ta molk je bilo njegovo priznanje.

Napol blazen od srda in bolečin je skočil stari polkovnik pokonci; sin je torej res tat! Ni vpraševal po vzrokih. Ali ga je kvartanje ali ženske ali kaj drugega zapeljalo, to mu je bilo vseeno. Zgodilo se je! Nekaj strašno nizkotnega se je zgodilo. In on, oče je bil porok s svojo besedo za njegovo čast.

Kri mu je šinila v glavo; v tem trenutku se ga je pollaščala strašna misel: «Umori ga, sramotilca tvoje časti!» Ali kmalu potem se mu je lahko čitalo na obrazu, da se je za nekaj odločil. Molče in z naglimi koraki se je podal v svojo sobo, sedel za pisalno mizo in pričel pisati:

«Na gospoda državnega pravdnika republike! V banki gospoda Maurola se je zgodila tatvina...»

Viktor je stal pred njim. Očetovega molka ni mogel prenesti. Blížal se je k pisalni mizi.

«Kaj pišeš, oče?»

«Tu beri,» mu je odvrnil oče in pisal dalje: «Moja vest me sili k priznanju, da je moj sin Viktor Laveur krivec!»

S tresočo roko je napisal polkovnik te besede na papir in bridko plakal, morda prvokrat v svojem življenju.

zagledal starega gospoda, in mu je molče ponudil sedež.

«Gospod,» je pričel polkovnik, «sin mi je razodel, kakšen sramoten sum ga teži. Sta samo dva načina, kako se take zadeve rešujejo. Če bom prepričan, da je moj sin krivec, ga bom, ne da bi trenutek pomišljal, zapodil od hiše, vam pa povrnil ukradeno vsoto, če ravno bi bil težko prizadet, nikdo pa ne bi smel o tem ničesar izvedeti.»

Gospod Maurol je sklonil glavo molče.

«Ali jaz vem,» je dejal polkovnik z glasom, ki se mu je iredel radi razburjenja, «jaz vem, da moj sin ni tat! Moj sin ne more biti tat. To je čisto nemogoče in če vse okoliščine proti njemu govore. V našem rodu ni še nikdar obstojal malopridnež in tudi ne bo. Pravim vam, da je moj sin nedolžen. Jaz sam sem porok za njegovo poštenje, gospod Maurol. Saj sami dobro veste, da sem si ohranil neomadeževano čast in da sem ljubil pravičnost in čast čez vse!»

Ganjen se je dvignil Maurol in dejal: «Ker ste tako prepričani o nedolžnosti svojega sina, gospod polkovnik, je najbolje, da vso afero zamaževa. Ceram vas dovolj visoko, da bi pod takimi okoliščinami to zadevo nadaljeval.»

«Torej mi verujete?»

Ravno tako in še bolj je potrebno razkuževanje podob in kipov, ki se poljubujejo. To poljubovanje je prav posebno nevarno za širjenje kužnih bolezni. Na Slovenskem smo še, seveda, daleč od časa, ko se bo to uvidevalo. Saj je pri nas še vse polno nevednih ženic, ki se »zdravijo« z blagoslovljeno vodo, v kateri je namakalo svoje prste že sto in sto oseb. Ako takim ljudem pripoveduješ o potrebi razkuževanja cerkvenih predmetov, ni to samo manj nego bob v steno, temveč te taka revica smatra še celo za navadnega nejevernika. Ne zdi se ji pač mogoče, da bi se svete podobe prijela kal bolezni. Cerkvene oblasti, ki imajo upliv med preprostimi ljudmi, bi lahko v zdravstvenem oziru mnogo koristile narodu, če bi hotele.

## Zanimivosti

### PREGOVORI O ŽENSKI IN LJUBEZNI.

Kdor ne ljubi slabosti, ampak čednosti svoje ljubice, ta slednje ne ljubi resnično.

Ženske govore s srcem, zato so budalosti, ki jih izgovarjajo, tako ljubke.

Vsaka lepota je raj, ki ga lahko vsak hip izgubiš.

Moškemu, ki ne ljubi, nekaj manjka, ženski pa manjka v takem slučaju vse.

Če ti ljubica nudi roko in srce, tedaj bodi skromen in vzemi samo — srce!

### BELI MOŽJE IN ŽOLTE ŽENE.

Nedavno je neki angleški škof dvignil glas proti možitvi evropskih žensk s pripadniki žoltega plemena, ker postane s tem njihov socialni položaj jako nepovoljen. Medtem pa je sedaj protestirala v nekem francoskem listu predsednica lige za ženske pravice proti navadam Evropejcev, ki se ženijo v kolonijah s tamošnjimi preprostimi domačinkami, katere kesneje navadno prepuste njihovi usodi.

Za vzgled, kako delajo Evropejci, naj služi nastopni dogodek, ki ga je pripovedoval neki pomorski častnik: »Nekoč sem pristal z ladjo na obali neke francoske kolonije v Aziji. Tam sem se seznanil z domačinko, s katero sem živel skupaj tri tedne. Ko sem se 20 let pozneje zopet vrnil tja, na takratni dogodek že nisem več mislil. Spomnil sem se nanj šele, ko sem srečal svojo tritedensko »ženo«. Bila je zelo bleda in upadla. Spremljala sta jo dva mlada človeka, fant in dekle, dvojčka — moja otroka...» Ko so dotičnega častnika vprašali, kaj je na to napravil, je odgovoril: »Moj Bog, obdaroval sem vse tri, pa sem zopet odšel.«

Predsednica francoske lige za ženske pravice se silno protivi takim navadam, ki grozijo popolnoma uničiti francoski ugled v kolonijah. Ko se je nedavno razpravljalo v francoskem senatu vprašanje očetovstva, se je omenjena liga krepko zavzemala za pravice kolonijalnih žensk ter mešancev (otrok belokožcev in žensk žoltega plemena), toda ni uspela. Radi tega morejo še danes civilni in vojaški funkcionarji govoriti posmehljivo, koliko je njihovih otrok po kolonijah, ker se nimajo ničesar bati. A tamkaj ostajajo bedna bitja, ki preklinjajo svoje gospodarje in osvajačale.

Evropejec živi v kolonijah, vzame za ženo kako tamkajšnjo domačinko. Otroci iz tega

zakona se vzgajajo skrbno, često jih oče pošlje v gimnazijo, kjer dobivajo pouk kakor njihov oče. Obitelj je srečna. Ali nekega dne se vrne oče v svojo domovino, misleč, da je zelo plemenit človek, ako je zapustil ženi vsoto, od katere more ta nekaj časa živeti. Žena si bo že našla drugega moža, si misli in si ne dela nikakih skrbi. Toda žena, že priletna in z otroci, ostane sama. Kaj postane iz takšne nesrečnice? Otroci stopijo iz šole, rastejo, podivjajo, zaničevani vsepovsod, tako pri Evropejcih kakor pri domačinih. Oni niso ne eno ne drugo. Tako zapuščeni otroci ne mislijo na drugo kakor na osveto nad očetom, ki jih je brezsrčno zapustil.

### KONEC SVETA.

Ako je res, kar prerokujejo razni tako zvani učenjaki, potem naši zemlji ni usojen še dolgi obstanek. Taki učenjaki preroki se vedno znova pojavljajo. Nič jih ne ovira dejstvo, da se doslej ni uresničilo še nobeno tako prerokovanje, oni vedno znova prerokujejo razne strahote, ki se bodo zgodile z zemljo.

V Angliji se je pojavil sedaj možak, ki zatrjuje, da bo konec naše zemlje 4. februarja 1929. No, do takrat je še dovolj časa, da se pripravimo na smrt. Torej poslušajte, kakšna katastrofa nas bo zadela:

Takrat bo nastal strašen ciklon, ki bo pihal z brzino 100 m v sekundi in bo na svojem strahotnem pohodu porušil vse in vso zemeljsko obliko spremenil. Sredozemsko morje se bo spojilo z Atlantskim oceanom. Strahotni vihar bo odpihal in razprašil vse gore, jezera in reke. Na mesto sedanjih rek bodo nastopile nove in na mesto sedanjih gor bodo na drugem mestu nastale nove. Samo par ljudi se bo po čudoviti usodi odtegnilo poginu in ti ljudje bodo začetniki novega rodu, ki se bo moral s početka boriti z neizmernimi težkočami za svoj obstanek, kajti preživeli ljudje ne bodo imeli nikakih poslopij, jako malo živeža, kratko rečeno: graditi bodo morali novo kulturo.

Torej, počakajmo, kako se bo zgodilo in se tolažimo s tem, da bomo mogoče med onimi preostalimi bitji, ki jim Anglež milostno prizanaša.

### IZ STARIH MLADE...

Pri nas se ljudje radi šaliijo in govorijo včasih o strojih, ki iz starih žensk delajo mlade. To pa postaja baje že napol res. Zadnja leta se mnogi učenjaki pečajo s pomladitvijo človeka in so baje dosegli na tem polju tudi že praktične uspehe.

Pred leti so vzbudila posebno pozornost raziskovanja dunajskega zdravnika Steinacha, ki je bil tako goreč v razširjanju svojih znanstvenih dognanj, da so bili nepoučeni ljudje prepričani, da je že iznajden čudodelni stroj, v katerega bi se potiskale stare ženske, a na drugem koncu bi se prismehljale na svet zale deklice. Vse to je bila prevara, kajti dognanja profesorja Steinacha spadajo po svojem bistvu pred učenjake, nikakor pa ne v široko javnost.

Vendar pa so se jeli s vprašanjem pomladitve pečati tudi drugi zdravniki. Profesor na pariškem vseučilišču dr. Voronov je iznašel poseben način operacije nekih žlez. Znano je, da imajo žleze velik vpliv na oblike človeškega telesa. Z dotično operacijo se do-seže, da človek izgleda mladostno in da se počuti kakor mladenič.

Operaciji dr. Voronova se je podvrglo več odličnih ljudi. Med zadnjimi je znani belgijski pesnik Maeterlinck. Tudi bivši francoski ministrski predsednik Clemenceau, ki ima na plečih že 70 let, je zaupal nožu dr. Voronova svoje žleze, hoteč biti še pred smrtjo mlad in fantovske volje. Operacija je uspela.

Neki angleški zdravnik je mišljenja, da operacija škoduje zdravju in da morajo taki ljudje dve leti po operaciji umreti. Bomo videli! Verjetno je, kajti narava se ne dá pre-slepariti.

### LASTNO HČER UKRADLA.

Pred nekaj dnevi je prijavil umirovljeni policijski tajnik Hugo Laehne dunajski policiji, da mu je njegova, od njega ločena žena Alica, zdravnica, odvedla njegovo 14letno hčerko Magdo. Ločitev zakona je bila izrečena že pred več leti in gospa Alica se je ponovno poročila z nekim konjiškim kapetanom iz Newyorka. Tudi je že več let živela pri njem v Newyorku, kjer je izvrševala zdravniško prakso, a se je nedavno vrnila na Dunaj.

Sodišče je pri ločitvi zakona priznalo hčerko očetu, materi pa je dovolilo, da od časa do časa poseti svoje dete. Za dne 11. septembra je bil zopet določen tak sestanek matere s 14letno hčerko. Popoldne tega dne sta se sestali v neki kavarni, odšli nato v neko slaščičarno, potem pa ju ni nihče več videl.

Oče je stvar nemudoma prijavil policiji ter je opozoril na to, da je mati najbrže odpeljala hčerko v Ameriko, da jo tako iztrga očetu. Dunajska policija je takoj uvedla preiskavo ter dognala, da je gospa Alica res kupila pri neki agenturi vozni list za Ameriko ter da je iz Rotterdama odpotovala s parnikom, ki je odhajal v Ameriko. Toda potovala je sama. Hčerke ni bilo pri njej. Zaslšana ni hotela dati nikakih pojasnil o sedanjem bivališču odvedenega dekleta. Povedala je samo, da živi hčerka sedaj na Holandskem, dokler ne dobi od ameriških oblasti dovoljenja za preselitev v Ameriko.

Nadaljnje poizvedbe so dognale, da je mati v bojazni, da ne bi najdene hčerke zopet izgubila, odpotovala z aeroplanom v Monakovo in odtod dalje v Švico. Policija je obvestila o dogodku vsa pristanišča in sedaj čaka nesrečni oče, kdaj se mu zopet povrne ljubljena hčerka, ki mu jo je ukradla njena lastna mati.

## Razno

× **Turki imajo premalo žen.** V Angori se je pričelo zopet živahno gibanje za to, da se v Turčiji znova uvedeta harem in mnogoženstvo, ki je bilo lani z odlokom angorske narodne skupščine ukinjeno. Na čelu tega gibanja je učitelj Salib-hodža, okrog katerega se zbira stara garda, ki zahteva spoštovanje starih običajev. Tej akciji za ponovno uvedbo mnogoženstva se najbolj upira Mustafa Kemal, toda podoba je, da pokret Salib-hodže pridobiva na pristaših, ker je v Turčiji za cel milijon več žensk nego moških.

× **Žena prodaja moža.** Evo trgovine, ki bo mogoče našla posnemalke. Gospa Ana Stella v Ameriki je ponudila na prodaj svojega 52letnega moža. Ta njen možek je čevljar brez dela, nič ne zasluži, a jesti mora. Da se ga otrese, odnosno kakor ona pravi, da ga reši bede, je dala v časopise nastopn

oglas: «Naprodaj je resen mož izvrstnega značaja. Ta revež je sedaj brez dela in nima kaj jesti. Ako se ne najde kmalu kupec, bo mož od lakote umrl ali pa zmrznil, prej nego nastopi zima. Mož je prilično izobražen, dobro vzgojen in njegov značaj je brez madeža. Prava sreča za kupca, ki ga dobi.» No, kaj ni ta oglas dražesten?

× **Okrog sveta na oslu.** Francosko časopisje je prineslo te dni vest, da sta se neki visokošolec in neki novinar dogovorila, da potujeta okrog sveta na oslu. Potovalca računata, da bosta v štirih letih obšla vso zemljo. Sedaj se nahajata v južni Evropi in bosta kmalu dospela do Gibraltarja, od tam se prepeljeta v Afriko, ki jo nameravata celo do Rta dobre nade prejezditi na oslu. Časopisje vprašuje, kdo je večji osel, oni na štirih nogah ali ta dva čudežna popotnika.

× **Zločinska mati.** Pred sodiščem v Firenci na Italijanskem se je te dni morala zagovarjati neka mati zaradi zelo nesramnega ravnanja s hčerko. Mati, pohlepna po denarju in veselem življenju, je na svoje stanovanje dnevno vabila premožne kavalirje, ki so počenjali raznovrstne orgije, njena lepa hčerka pa je morala služiti njihovim pohotam. Vrh tega se je zaljubila v nekega poštenega, toda siromašnega mladeniča, a ji je mati odločno prepovedala mohtežev. Ker ubogo dekle ni več moglo prenašati takega pekla, se je zastrupila. Zločinska mati se bo 10 let pokorila v ječi.

× **Zajec z osmimi nogami.** V Franciji je nedavno neki lovec ustrelil zajca, ki je naravnost čudna zver, kakršne še ni videl svet. To ustreljeno bitje ima tri ušesa in osem nog, od katerih se dve nahajata na hrbtu. Vrh tega ima ta zajec dva repa, enega poleg drugega. Lovec je ta nestvor daroval vseučilišču v Besansonu v naučne svrhe. Učenjaki so mišljenja, da je ta nestvor nastal iz dveh spočetih stvorov, ki sta se tesno zarastla drug v drugega.

× **Nova bolezen se pojavlja v Ameriki.** Pričenja se s hudo mrzlico, ki traja 3 tedne, potem pa bolnik po navadi ozdravi. Smrtnih slučajev zahteva ta bolezen zelo malo. Širi se ta kužna bolezen največ s pomočjo muh, bolh in uši in je bila v Ameriki zlasti poleti zelo razširjena.

× **Brezčutna žena.** Na Holandskem se mu-di na počitnicah zanimiva dama Margareta Charlson, ki je dospela iz Amerike in o kateri se lahko trdi, da je najbolj brezčutno bitje, kar jih je doslej obsijalo božje solnce. Ona enostavno ne pozna nobene bolečine. V Ameriki so ji z vročim železom žgali kožo na roki; koža je orumenela, toda brezčutna Margareta ni niti za hip odstavila roke. Vzdržala je tudi izredno močan električni tok brez znatnega vpliva na utrip srca. Najbolj zanimivo je, da niti strupi ne delujejo nanjo. Brez hudih posledic je zavžila že precejšnje količine arzenika in cijankalija ter se dala piti tudi od strupenih kač. A to še ni vse: vbrizgali so ji tudi bacile tifusa, kolere in jetike, pa je vse ostalo brez učinka. Vsi poizkusi so se izvedli pod strogo zdravniško kontrolo. Mnogi se vprašujejo, ali ima ta ženska sploh kaj ženskega občutja. Naj bodo potolaženi: kot posebnost namreč javljajo holandske novine, da se je brezčutna Margareta goreče zaljubila v nekega mladega Holandca. In pred par dnevi se je vršila zaroka...

## Za smeh in kratek čas

Po okusu je spoznal.

Sodnik: «Kako pa veste, da vam je zagljal ravno vrček v glavo, ko pravite, da tega niste videli?»

Tožitelj Boltežar: «Seveda, videti nisem mogel, ker se mi je kar stemnilo pred očmi, ko sem začutil udarec na glavo. Vem pa, da je bil vrček, ker sem v tistem hipu občutil v ustih okus piva...»

### Ožbovtovo modrovanje o ljudožrcu.

Gašper: «Kaj je zamorec, ko pojé svojega očeta?»

Ožbovt: «I no, sit!»

Gašper: «In če pojé še svojo mater?»

Ožbovt: «Postane sirota.»

Gašper: «In če končno požre še svojega brata?»

Ožbovt: «O, potem pa postane splošni dedič.»

### Jo dobro pozna.

Gašper: Včeraj sem govoril s tvojo ženo.»

Ožbovt: «No, kaj pa je povedala?»

Gašper: «Ni mnogo govorila.»

Ožbovt: «O, potem pa gotovo ni bila moja žena...»

### Krut pogoj.

«Dobro, dragi gospod Švaglja, jaz vam že dam svojo hčer za ženo, toda le s pogojem, da vzamete mojo staro vsako leto vsaj za šest mesecev k sebi...»

## Ženski kotichek

### POLJSKA ŽENA.

Poljski narod se po pravici ponaša, da je pri Poljaki vloga žene bila že od nekdaj nekam boljša in vzvišenejša nego pri drugih civiliziranih narodih. To pa velja predvsem za boljše sloje, dočim je žena preprostih slojev ostala na nizki stopinji. Vendar se more reči, da tudi preprosta žena v Poljski vživa večje spoštovanje nego v sosednih državah.

Poljski zgodovinarji tolmačijo izjemen razvoj duha poljske žene s tem, ker se je žena radi česte in dolge odsotnosti moža za časa raznih vojn morala učiti samostojnosti. Lotevala se je raznih moških poslov, morala je prijeti za plug, izučiti se v raznih obratih, vsekako pa je morala često prevzeti vodstvo gospodarstva v hiši, učenje otrok in celo zdravljenje.

Za časa tatarskih vpadov, ko sta glad in kuga razsajala po poljskih pokrajinah, je poljska žena razvila tako vsestransko delavnost, da je zaslužila vse priznanje. Kmečke žene so se takrat v zvezi z meščankami brigale za gladne, bolehe, ranjene, invalide in sirote. Poljska zgodovina srednjega veka posveča mnogo lepih besed tem vrlinam takratnih poljskih žen. Tudi v poznejši dobi je igrala poljska žena vedno lepo vlogo. Po razdelitvi Poljske gre poljskim ženam po vseh poljskih podjarmljenih pokrajinah največja zasluga za vzdrževanje in ohranjanje narodnega duha, pri čemer je ravno ženstvo pokazalo mnogo več vztrajnosti in krepke volje.

V poljski zgodovini šolstva in naobrazbe prikazuje poljska žena vedno hrepenenje po pouku, po višji naobrazbi. Tako ima Polj-

ska tudi zelo veliko število pisateljic in učenk. Zanimiva je nastopna statistika: Od 721 srednjih šol v Poljski je 260 ženskih in 173 mešanih. Med učenci se mladino zavzema ženski spol 40 %. V glavnem mestu Varšavi je 55 % deklic od celokupne šolske mladine. Na poljskih vseučiliščih je po uradnih podatkih 1922.—1923. 38 % visokošolk.

V svobodni Poljski so priznane ženi vse državljanske pravice. V prvem poljskem sejm (narodni skupščini) je bilo 8 poslank. Tudi sedaj jih je toliko, vrhu tega pa sta še dve v senatu. Neka znana poljska rodoljubka je nedavno izjavila, da bi poljska politika bila znatno boljša, ako bi v poljskem sejm bilo vsaj desetkrat toliko žen nego sedaj. No, mogoče je imela prav.

**Krompir s slanikom in čebulo.** V lupinah skuhanih ohlajeni krompirji se olupijo in razrežejo v krljce. Potem vzamete en slanik (še bolje dva), ki se je nekaj ur namakal v vodi, ga dobro očistite luskin in kosti, nato pa ga fino sesekljate z 2—3 čebulami. To sesekljano snov primešate krompirjevim krljcem in denete vse skupaj v ponev, v kateri se nahaja vroča mast, ki je postala že nekoliko rumena. To snov je treba sedaj pri praženju pogostokrat premešati. Jed je gotova, ko sta čebula in krompir zlatorumena. Na mizo se prinese v pogreti posodi in zadostuje za 3 do 4 porcije.

**Da ostanejo breskve dalje časa sveže,** ravnaj z njimi takole: Vzemi prav zdrave sadove in jih zavij vsakega v list svilenega papirja. Tako zavite breskve položi vsako posebej v raztopljen žolt vosek in hitro zopet izvleci. Tanka plast voska varuje sedaj sad pred gnitlobo. Na tak način se držijo breskve več mesecev sveže.

**Kako se zavaruje železno poljedelsko orodje pred rjo.** Vzemi tri dele kake masti in en del smole, pa vse to na ognju raztopi skupaj v kaki primerni posodi. S to raztopino namaži železne dele poljedelskih strojev ali orodja.

## Odvetnik

**dr. Vladimir Rnafilč**

posluje skupno z dosedanjim  
odvetniško pisarno

**gosp. dr. Josipa Klepca**

**Ljubljana**

Janeza Terdine ulica šte. 8 (blizu  
sodišča, poleg „Zveze slovenskih  
zadrug“).

Telefon št. 575.

Uradne ure: Od pol 9. do 12. dopoldne  
in od 3. do 6. popoldne (ob delavnikih).